

Технологія волонтерської діяльності з реалізації ідеї гендерної рівності

Специфіка волонтерської діяльності, технологія організації волонтерського загону, підготовка волонтерів дедалі частіше стають об'єктом наукових розвідок таких дослідників, як О.В. Безпалько, А.Й. Капська, О.Г. Карпенко, Н.М. Комарова, С.М. Коляденко, Н.П. Павлик, Н.Ф. Романова та інші. У дисертаційних дослідженнях науковцями С.М. Гришак, І.В. Івановою, І.С. Мунтян, виділено ряд педагогічних умов, за яких процес з інтеграції гендерного підходу в професійну підготовку студентів ВНЗ буде успішним: 1) формування сучасних егалітарних гендерних уявлень шляхом забезпечення гендерно-орієнтованої спрямованості змісту фахових та психолого-педагогічних дисциплін; 2) створення інтерактивного навчально-виховного середовища для обговорення студентами власних проблем гендерної соціалізації (І.С. Мунтян), у С.М. Гришак – створення кооперативно-моделюючого навчального середовища, І.В. Іванова виділяє тренування вмінь і навичок конструювання й організації виховних заходів гендерної спрямованості; 3) залучення студентів до пізнання гендерних характеристик особистості методами психологічної самодіагностики та формування професійно важливих якостей; 4) активізація форм і методів позааудиторної виховної роботи через залучення студентів до діяльності громадських організацій [1;2;4].

Л.І. Міщик, Т.П. Голованова, В.В. Васильєва досліджують питання формування гендерної рівності майбутніх соціальних педагогів в умовах соціального партнерства «Факультет – Громадська організація» [3].

На нашу думку, важливою умовою набуття гендерної компетентності студентів ВНЗ є забезпечення їх участі у позанавчальній роботі з реалізації ідеї гендерної рівності.

Мета статті: теоретично обґрунтувати технологію волонтерської діяльності з реалізації ідеї гендерної рівності (на прикладі волонтерського загону «Паритет» Центру гендерної освіти ЖДУ ім. І.Франка).

Центр гендерної освіти (надалі – Центр) створено при Студентській соціальній службі для молоді Житомирського державного університету імені Івана Франка 17 квітня 2007 року. Метою діяльності Центру є популяризація та розповсюдження гендерних знань, підвищення рівня гендерної культури молоді, стимулювання гендерної самоосвіти, а також інтеграція гендерного підходу у навчально-виховний процес.

Центр гендерної освіти є спадкоємцем традицій, започаткованих Студентською соціальною службою для молоді. Студентська соціальна служба для молоді (далі – СССМ) є спеціалізованою службою, створеною ректоратом Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка спільно з Житомирським обласним Центром соціальних служб для молоді у 2003 році.

Мета діяльності СССМ:

- реалізація державної молодіжної політики;
- надання соціальних послуг та соціальної допомоги студентам, студентським сім'ям;
- розв'язання соціальних проблем та поліпшення становища студентства;
- спрямування діяльності на соціальну адаптацію студентської молоді, здійснення соціальної профілактики, соціального патронажу, соціального обслуговування, соціальної реабілітації студентської молоді;
- розвиток інтелектуальних та творчих здібностей студентської молоді та забезпечення потреб особистості у творчій самореалізації.

СССМ систематично використовує широкий спектр форм, методів, засобів роботи для вирішення проблем соціальної сфери.

На вимогу часу у процесі діяльності СССМ враховувалися гендерні аспекти. При СССМ функціонує Телефон Довіри, консультантами якого є студенти-волонтери, які успішно засвоїли відповідний курс навчання, склали

екзамен та отримали диплом. Телефонні консультанти, виконуючи свої професійні обов'язки, повсякчас зіштовхуються з побутуванням низки гендерних стереотипів, які ускладнюють життєві ситуації пересічних громадян, як у сімейній, так і в професійній сфері. На Телефоні Довіри регулярно проводяться «гарячі лінії» зі спеціалістами різних сфер. Планується проведення «гарячих ліній», присвячених розгляду гендерних аспектів (питань відповідального батьківства, дискримінації за ознакою статі, протидії домашньому насильству, торгівлі людьми тощо).

Отож, активна та плідна діяльність СССМ заклала міцні підвалини та накреслила напрямки роботи Центру гендерної освіти.

Із вересня 2008 року розпочато роботу щодо організації волонтерського загону, діяльність якого буде спрямована на поширення гендерних знань, розвінчання гендерних стереотипів. Гендерно освічені студенти-волонтери будуть залучені до організації гендернотематичних заходів, акцій. Ми вважаємо, що педагогічно виправданим є використання методу «рівний-рівному» з метою поширення гендерних знань.

Серед мотивів волонтерства найчастіше називають наступні:

- моральні чинники;
- громадянські цінності;
- набуття досвіду;
- розширення кола комунікативних контактів та соціальних зв'язків;
- отримання рекомендацій для кар'єрного зростання.

Дослідники питань підготовки волонтерів до соціальної роботи – А.Й. Капська, О.Г. Карпенко, Н.М. Комарова – переконані, що у структурі мотивів добровільної діяльності для студентів-волонтерів пріоритетними є саме професійні, що передбачають визнання діяльності колегами, входження у колектив професіоналів, набуття фахових знань та умінь, навичок міжособистісної взаємодії [5, с.21].

Виділимо такі **етапи підготовки** волонтерів до діяльності з реалізації ідеї гендерної рівності:

I. Презентація Школи гендерної рівності. Мета: підготовка волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності. Завдання: розвиток егалітарної свідомості; озброєння гендерним інструментарієм; оволодіння методикою деконструкції гендерних стереотипів; розвиток гендерної чутливості як професійно важливої якості; формування гендерної компетентності учасників Школи.

Програма підготовки волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності.

1. Гендер і суспільство.
2. Гендерна соціалізація. Освітні заклади як провідні агенти гендерної соціалізації.
3. Гендерні особливості депривованого юнацтва.
4. Відповідальне батьківство.
5. Гендерні аспекти змістовного дозвілля молоді.
6. Гендер у ЗМІ та рекламі.
7. Гендерно чутлива соціальна реклама.
8. Гендерні проблеми професійного становлення та синдром “професійного вигорання”.
9. Протидія насильству і торгівлі людьми.
10. LFA: логіко-структурний підхід до планування з урахуванням гендерного підходу.

II. Заповнення анкети-заявки, яка окрім біографічних даних, містить питання про попередній досвід участі у навчальних семінарах, курсах чи тренінгах; обґрунтування мотивів участі у Школі та Центрі, напрямів подальшої співпраці, способів використання набутих у Центрі знань; свої очікування. Також необхідно написати есе, в якому розкрити свої міркування щодо обраного висловлювання («Ми різні, але рівні», «Гендерна рівність є передумовою подолання бідності та сприяння сталому розвитку суспільства», «Жінки і чоловіки є двома половинками людства і те, як побудовані стосунки між ними, моделює людські стосунки взагалі»). На нашу думку, таким чином створюватиметься база даних волонтерів, тренери Школи будуть зорієнтовані у попередньому рівні підготовки волонтерів, що полегшить

подальшу співпрацю. До того ж ця анкету-заявку можна розглядати як мотиваційний елемент для студентів.

III. Підготовка основного складу, «ядра» (могучої кучки) з числа студентів-волонтерів. Апробація набутих знань на практиці.

IV. Підготовлені студенти-волонтери навчатимуть інших, використовуючи метод «рівний – рівному».

V. Вільний вибір напрямку (напрямів) діяльності з поширення гендерних знань.

VI. Систематичні курси підвищення кваліфікації студентів-волонтерів (майстер-класи).

Напрями діяльності волонтерського загону «Паритет» Центру гендерної освіти ЖДУ ім.. І.Франка:

- участь у гендерно-тематичних заходах, акціях;
- підготовка та виготовлення друкованої продукції (плакати, листівки);
- видання газети Центру під назвою «Nota Bene» («зверніть увагу», «у зоні посиленої уваги»);
- проведення гендерних досліджень;
- забезпечення діяльності мобільних консультаційних пунктів із гендерних питань;
- розробка гендерно-чутливої реклами;
- пошуково-аналітична робота (пошук інформації із гендерної тематики, укладання тематичних папок тощо);
- обслуговування гендернотематичної бібліотеки при Центрі, що має на меті забезпечення учасників освітнього процесу інформаційними ресурсами із гендерної проблематики;
- проведення «гарячих ліній» на Телефоні Довіри, присвячених розгляду гендерних аспектів (питань відповідального батьківства, дискримінації за ознакою статі, протидії домашньому насильству, торгівлі людьми тощо);
- участь у роботі інтерактивного театру привернути увагу як

студентства, так і громадськості до певної проблеми можливо лише тоді, коли люди відчують власну причетність до цього. Саме тому інтерактивні методи роботи набувають особливого значення. Наочність, експресивність, реальність, активність, співучасть, – ознаки інтерактивних технологій;

- організація кіноклубу, учасники/учасниці якого будуть мати можливість не лише переглянути відеоматеріали про гендерні аспекти буття, але й взяти участь у тематичних дискусіях.

Соціальна значущість діяльності волонтерського загону Центру гендерної освіти підтверджується наступними очікуваними результатами:

- підвищення рівня обізнаності про важливість та необхідність гендерних перетворень;
- поширення гендерних знань шляхом реалізації методу «рівний-рівному»;
- привернення уваги громадськості до гендерних проблем шляхом проведення гендернотематичних акцій;
- з огляду на те, що студенти отримують педагогічну освіту, маємо надію, що під час практичної діяльності вони здійснюватимуть також і гендерне просвітництво, оскільки школа та інші навчальні заклади, на жаль, здебільшого культивують гендерну нерівність, яку вихованці всмоктують подібно до губки, що в подальшому заважає самоактуалізації особистості;
- підвищення рівня гендерної культури населення регіону;
- стимулювання гендерної самоосвіти.

Як найбільший позитив, виділяємо наступне: отримавши гендерні знання, носії гендерного світогляду у своєму житті зможуть адекватно реагувати або запобігати низці проблем, таких як дискримінація за ознакою статі, розірвання шлюбу як наслідок психо-фізичного перевантаження жінок, безвідповідальне батьківство, чоловічий суїцид як наслідок неможливості відповідати суспільному еталону маскулінності, гендерне насилля, торгівля

людьми тощо.

Література

1. Гришак С.М. Підготовка майбутніх спеціалістів соціальної сфери до реалізації ідеї гендерної рівності в професійній діяльності Автореф. дис....канд. пед. наук: 13.00.05. – Луганськ, 2007. – 22 с.
2. Іванова І.В. Підготовка майбутніх учителів до основ гендерної освіти старшокласників у процесі навчально-професійної діяльності : Автореф. дис....канд. пед. наук: 13.00.04. – Одеса, 2007. – 22 с.
3. Міщик Л.І., Голованова Т.П., Васильєва В.В. Формування гендерної рівності майбутніх соціальних педагогів в умовах соціального партнерства «факультет-громадська організація» / Монографія. – Запоріжжя: Вид-во «Просвіта», 2006. – 220с.
4. Мунтян І.С. Гендерний підхід у професійній підготовці студентів вищих педагогічних закладів: Автореф. дис....канд. пед. наук: 13.00.04. – Одеса, 2004. – 19 с.
5. Підготовка волонтерів до соціальної роботи: Навчально-методичний посібник / За ред. А.Й. Капської. – К.: Держсоцслужба, 2005. – 152 с.